

Patriarhul viticulturii românești
academicianul VALERIU D. COTEA
- om al cetății

Convins fiind că majoritatea colegilor care vor scrie cu prilejul festiv al nonagenării seniorului nostru, acad. Valeriu D. Cotea, vor face o prezentare amplă, detaliată a performanței științifice, universitare și academice a eminentului nostru coleg, personal am preferat să-l omagiez selectând câteva momente definitorii din ascensiunea personalității sale, momente care l-au marcat spiritual și afectiv și care l-au impus în conștiința noastră ca strălucit OM AL CETĂȚII.

Și iată, astfel, am reușit să rețin, încă de la început, figura de legendă a mamei Ancuța care, înălțând rugă fierbinți către Dumnezeu, își dorea cu ardoare, ca supremă împlinire, să-și vadă fiul iubit, pe Valeriu, învățător, dascăl al copiilor satului natal. Și, cu toate puterile ei, a făcut ca tânărul Valeriu să plece din sat și să ia drumul Focșanilor, pentru a urma renumita Școală Normală, pentru a deveni învățător, și să revină în sat ca făclie a științei de multă carte pentru copiii satului său - Vidra – poartă a Vrancei, cum frumos îl va alinta, mai târziu, în scrierile sale, profesorul Valeriu D. Cotea. O primă etapă din urcușul Everestului ce avea să-l escaladeze, etapă de strădanii și reușite, care i-a stimulat potențele, și pe care o evocă nu o dată în scrierile sale, cu ardoare, cu bucurie și cu binecunoscutu-i har.

Ascultând și citind printre cuvintele rostite și slovele scrise, dar și în generosul său suflet, am reușit să-i deslușesc sentimentele domnului academician Valeriu D. Cotea, să-i simt simpatiile monarhice pe care le-a evocat în diverse manifestări semnificative. Referirile sale la Majestatea Sa Regele Mihai surprind constant atașamentul cald, deschis al unei părți considerabile a românilor pentru monarhul nostru. Așa se face că după ce afirmă în Adunarea generală a Academiei din 8 aprilie 2008, că l-a văzut prima oară pe Regele Mihai în anul 1940, ca elev al Liceului din Focșani, când Majestatea Sa avea 20 de ani, cu alt prilej, ne spune că l-a revăzut, după 6 decenii, la mănăstirea Agapia. Aici, asistând la întâlnirea Majestății cu localnicii, mărturisește academicianul Valeriu D. Cotea, că aceasta a fost memorabilă, plină de vizibilă emoție, fixându-i-se ireversibil acest moment de istorie vie, ca și nouă celor ce ne-a fost relatată. Nu pot uita, ne spunea domnul academician, cum un sătean în vârstă, rotindu-și căciula în mâini, plin de speranța schimbărilor râvnite de-atâta timp în soarta celor uitați de la sate, s-a adresat Majestății Sale cu binecunoscuta-i bunăcuviință a țaranului român: „Domnule Rege, vă rugăm ca măcar dumneavoastră să vă uitați și la noi o lecuță...” Relatare, ce ține de literatură, de invenție, așa spune, dacă n-am cunoaște însă contopirea de-o viață a idealurilor stimatului nostru coleg cu cele de punere în drepturi ale truditivilor acestui pământ... Tot ca un remember admirativ din multele ocazionate, de astă dată de receptarea realizărilor științifice ale domnului academician Valeriu D.Cotea peste hotare, cu amplă pondere în reputația sa profesională, este primirea Domniei sale de către Regele Spaniei, Juan Carlos, la palatul Zarzuela din Madrid în fruntea delegației Organizației Internaționale a Viei și Vinului O.I.V. Cu acel prilej, respectiv Congresul O.I.V. din 1992, academicianul Valeriu D.Cotea a fost onorat cu înalta distincție *Confrade de Merito*. De altfel, aceste evenimente în care academicianul Valeriu D.Cotea este purtătorul de mesaj și reprezentantul Științei oenologice românești, nu sunt singulare, lor le-a urmat multe, foarte multe primiri la alte curți regale, palate prezidențiale ori guvernamentale. Ca de exemplu, în Argentina, unde i s-a înmănat înalta distincție „*Pionero de la Vitivinicultura Mundial*”, în Republica Sud-Africană, Italia, Iran ș.a.

Este necesar să menționăm că puține domenii ale științelor agricole sau chiar din mai toate științele românești, au atins cota la care se situează și este apreciată știința viti-vinicolă românească peste hotare. Mărturie sunt numeroasele scrisori și felicitări primite de-a lungul anilor din partea unor conducători de stat și a unor miniștri adresate domnului acad. Valeriu D. Cotea, pentru performanțele obținute în domeniul său.

Am intrat în intimitatea arhivei personale a academicianului sărbătorit, din care îmi permit să citez pe cea a președintelui Uruguayului, dr. Julio Maria Sanguinetti: „*Cu considerație din partea mea, câteva cuvinte pentru a vă mulțumi pentru scrisoarea Dumneavoastră, emoționantă prin ceea ce spune despre Uruguay, stimulative prin felul cum ne apreciază. Și alte câteva cuvinte pentru a ura ca, în această lume mică în care trăim, să existe un loc aici (în Uruguay) sau în România unde, într-o zi*

apropiată, să putem să ne întâlnim cu un pahar de vin bun în mână pentru a închina împreună pentru cele două frumoase țări ale noastre. Cu afecțiune dr. Julio Maria Sanguinetti.”

În acest context, al recunoașterii internaționale a meritelor științifice ale academicianului Valeriu D. Cotea, consider oportunitate să includ și scrisoarea din 15 februarie 1996 a ministrului agriculturii din Franța, domnul Philippe Vasseur: „*Domnule, îmi este plăcut să vă fac cunoscut că, recunoscând serviciile pe care Dumneavoastră le-ați făcut agriculturii, v-am conferit prin hotărârea din 29 ianuarie 1996 gradul de Cavaler al Ordinului Meritul Agricol, sunt fericit a vă adresa cele mai vii felicitări. Vă rog să credeți, Domnule, în asigurarea celor mai bune sentimente ale mele”.*

Am rămas, deopotrivă, profund impresionat de sentimentele de recunoaștere și recunoștință pe care le exprimă domnul academician Valeriu D. Cotea într-un text al Domniei Sale față de profesorii Ștefan Nicolae și Gheorghe Glăman, ministru și respectiv adjunct de ministru al Agriculturii, precum și față de Costel Oancea, adjunct al ministrului de externe, care, în situații potrivnice realizării unor proiecte, i-au oferit domnului academician, cu înțelegerea și prețuirea cuvenite, sprijinul necesar.

Cunoscând solida competență cu care profesorul Valeriu D. Cotea a reprezentat știința românească, vinul românesc, țara sa – România –, peste tot în lume, relatez aici prima mea întâlnire, față în față, pe care am avut-o cu distinsul academician Valeriu D. Cotea, pe culoarele Ministerului Agriculturii, în primii ani după 1989. Era abătut, chiar trist, deoarece ministrul de atunci (al cărui nume, din decență, nu-l pronunț), nu-i aprobase valuta necesară (câteva sute de dolari, o nimica toată pentru bugetul Ministerului Agriculturii) și, ceea ce e mai ofensant, nu-i dăduse nici recomandarea necesară de participare la Congresul O.I.V. unde urma să candideze din partea României pentru alegerea sa în calitate de Președinte al O.I.V.-ului. Dacă evenimentul s-ar fi produs în perioada comunistă, surprinderea și revolta mea nu ar fi fost atât de intense. Mi se părea incredibil și inacceptabil ca un ministru de resort, după Decembrie 1989, să nu cunoască numele cel mai reprezentativ al științei vitivinicole românești, numele acad. Valeriu D. Cotea, zădărniciindu-i, astfel, ieșirea atât de necesară pentru știința românească peste hotare. Făcând parte, ca rector, din Consiliul Consultativ de atunci al Ministerului, mi-am permis să rezolv, de îndată, aprobările și recomandările necesare academicianului Valeriu D. Cotea pentru participarea sa la Congresul O.I.V.-ului, adresându-mă în termeni duri (departe de felul meu de a fi) nesocotitului și necunoscutului ministru. Evoc aceste date și fapte nu pentru a face cunoscută contribuția mea la plecarea acad. Valeriu D. Cotea la Congresul O.I.V., ci pentru a-mi exprima, încă odată reprobarea față de comportamentul iresponsabil al unor vremelnici funcționari aflați în fruntea unor ministere, funcționari care nu au nimic în comun nici cu funcția, nici cu știința și nici cu economia românească. Și, din păcate, situații similare încă se mai repetă în România. Până când, mă întreb și în anul 2016 ?!

După această întâmplare, aproape un sfert de secol, am avut onoarea să conlucrez, să colaborez, în permanență, cu eminentul nostru coleg, ale cărui prestații, prestanță și prezență în viața academică românească îmi vor marca felul de-a fi, de-a exista.

Inteligența sa, de o vioiciune aparte, memoria de invidiat, vorba aleasă fac din reputatul cărturar moldovean un dotat orator. Nu poate fi ușor egalat ca prezență de spirit, spontaneitate, oportunitate și substanță a intervențiilor publice. Temeinica sa cultură, cu surse în diverse domenii, îl fac partener agreabil, cu o ținută de om de lume, căutat de cei mai aleși oameni de cultură ai înaltei societăți. Poeți, scriitori, muzicieni și sculptori, intelectuali de mare prestigiu, înalți ierarhi ai diferitelor religii, sunt cei care-i caută compania și-i formează selectul anturaj.

Marile pasiuni ale academicianului Valeriu D. Cotea, știința și cunoașterea vinului, l-au făcut celebru. Discursul său de recepție la Academia Română, expunerile sale referitor la podgoriile și vinurile României, în special a celor de la Cotnari, locul său de suflet, ca și al lui Ștefan cel Mare și Sfânt, și al altor domnitori și slujitori ai Moldovei, m-au făcut să mi-l imaginez ca **Patriarhul moldav al viticulturii românești**.

La toate cele spuse, neîndeajuns de cuprinzătoare, desigur, pentru ceea ce reprezintă, la venerabila vârstă de 90 de ani, Domnul academician Valeriu D. Cotea, aș m-ai adăuga admirabilul, vibrantul său răspuns din anul 2007, rostit cu prilejul discursului meu de recepție în Academia Română, din care citez: „*În această zi, sub cupola înaltului așezământ în care ne aflăm, colegul nostru, academicianul Păun Ion Otiman, rostindu-și discursul de recepție, ne-a prezentat ca subiect una dintre*

cele mai actuale, dar și mai dramatice probleme ale României contemporane: starea de azi a agriculturii, a satului și a țărânului român. Domnia sa a abordat grava problemă rurală care, în urmă cu 60-70 ani, a preocupat mari conștiințe scriitoricești ca Liviu Rebreanu și Lucian Blaga sau oameni de știință ca Dimitrie Gusti și Gheorghe Ionescu –Șișești care, sub aceeași cupolă, au vorbit, cu o determinare asemănătoare, despre stringenta necesitate a îndreptării grelelor neajunsuri din spațiul rural.

Să existe, oare, o eternă problemă țărănească? Să avem și acum, la început de secol XXI, aceeași gravă discrepanță între spațiu rural și cel urban? Să se fi adâncit, în loc să se atenueze, disparitățile dintre sat și oraș, dintre România și Europa? Potrivit datelor, faptelor și comentariului colegului Otiman, se poate afirma că, într-adevăr, există o mare problemă în spațiul rural”.

Am citat din această parte a discursului de răspuns, pentru că acad.Valeriu D.Cotea, concomitent cu statutul de eminent oenolog, posedă și pe acela al cetățeanului român cu o imensă responsabilitate față de satul nostru, vădind o profundă cunoaștere a multiplelor probleme ale agriculturii și agricultorilor din România, pe care, cu admirație, le citez în continuare: „Beneficiar al unei norocoase longevități, cunosc viața rurală românească pe majoritatea duratei secolului al XX-lea. Impresia generală e aceea de stagnare... Aceleași case de chirpici, fără apă, fără gaz, fără bucătărie, fără încălzire corespunzătoare. Cum să se facă agroturism, când, de exemplu, în două județe din Moldova, Vaslui și Botoșani, nici 1% din case nu au baie? Să mai abordăm existența și problemele școlilor, dispensarelor, spitalelor, serviciilor de tot felul, ale băncilor rurale, caselor de asigurări, centrelor de consultanță și extensie? Cele mai multe dintre aceste instituții nu există, iar cele care sunt oferă imagini de incredibilă înapoiere. Cu toate acestea, la vârsta mea, continui să cred și să sper, asemenea colegului nostru, academicianul Păun Ion Otiman că, măcar în ceasul al doisprezecelea se vor găsi totuși resurse de gândire și voință politică pentru reedificarea satului nostru, pentru redresarea țăranilor și rodirea câmpurilor”.

Și, în continuare, profesorul Valeriu D.Cotea își exprimă crezul Domniei Sale în legătură cu viitorul țăranimii române: „Mă îngrijorează profund și marile discrepanțe dintre agricultura românească și cea europeană. Răspunsul la întrebarea, cum vom putea concura pe aceeași piață cu germanii, francezii sau italienii devine tot mai acut. Nu există, cred, decât o singură modalitate: politicienii care conduc România să-și ia misiunea în serios, devenind autentici conștiinți că politicile agrare trebuie fondate pe o bază deopotrivă economică și umanitară, asemănătoare aceleia a partenerilor europeni. Altfel, se riscă rămânerea la vechi tipare, la schimbări doar parțiale obținându-se, e drept, de multe ori o creștere a profitului economic al proprietarilor, dar pe seama perpetuării și adâncirii stării de pauperizare a populației rurale. Nici măcar la un singur indicator al „nivelului de trai”, țăranimea nu se află la nivelul celui urban sau peste, deși și acesta este destul de scăzut”.

Urmărindu-i atent parcursul de-o viață, implicarea în marile probleme ale contemporaneității românești (și nu numai), savurându-i cu mare bucurie multiplele intervenții în viața academică și publică, sunt convins că academicianul, profesorul, cercetătorul, **Omul cetății Valeriu D.Cotea** este un reper de înaltă ținută în ansamblul vieții și societății românești, este personalitatea care marchează peren conștiința generațiilor prezente și viitoare.

Să ne bucurăm împreună cu academicianul și colegul nostru, Valeriu D.Cotea, la împlinirea vârstei de 90 de ani și să ciocnim cu Domnia Sa, seniorul nostru, un pahar de Grasă de Cotnari, Galbenă de Odobești ori Busuioacă de Bohotin, urându-i din inimă: Să ne trăiți întru mulți ani, iubite dascăl!